

DIOGENES IN HAARLEM *)

IS EEN GRAPPENMAKER, DIE VAN EVERDINGEN! Kijk maar eens goed naar de reproductie van z'n schilderij. Of moet ik hem misschien ernstig noemen? Humoristisch is ie zeker, maar humor kan immers een ernstigen kant hebben? Humor is vaak een lach en een traan tegelijk. Humor tintelt in de tegenstelling. En die is hier: de tegenstelling.

Diogenes in Haarlem.

Diogenes — zeventiende-eeuwer.

Op het marktplein is hij wel thuis: och, waar zou hij niet thuis zijn! De man, die eens in Athene woonde, maar die de wereld beschouwde als zijn vaderland. Of nee, dat woord vaderland klonk hem veel te sentimenteel — de wereld was woonland, meer niet. Een klein plekje van die wereld was zijn woonplaats: de aarden grond was de vloer van zijn „huis” en het dak van dat „huis” een plekje van de blauwe lucht. De zon verlichtte dat huis en de maan was zijn lamp.

Het is betwijfeld, of de man in een ton zijn verblijf hield, waar hij dan in kroop als een hond in een hok. Maar het schijnt waar te wezen, dat hij eens een lan- taartje aanstak en er op klaarlichten dag mee op stap ging in Athene, om . . . mensen te zoeken, om één enkel mensch te zoeken, één waarachtig mensch, die beantwoordde aan zijn ideaal.

De schilder heeft hem in Haarlem „gezien.” En hij stak hem in een aardig pakje: hij gaf hem een koddige kap en hij schilderde hem schoenen aan, en zoo laat hij hem op een Hollandsch marktplein naar menschen zoeken.

Diogenes kijkt of ie bang is, dat hij ze hier ook niet vinden zal. Maar hij zoekt.

Hij is een meester-zoeker. Hij zoekt een mensch; hij zoekt, omdat hij een mensch is. Misschien zoekt hij, „waarnaar hij moet zoeken.”

Hij zoekt op zijn manier, naar zijn inzicht.

Wat wil hij dan toch!

Hij wil, dat de mensch zich wennen zal aan ontbering. Geld en roem zijn van onwaarde. Gemak en genot maken den mensch tot slaaf. Daarom moet hij ze willen missen. Sober moet hij zijn in z'n leefwijze, sober moet zijn voedsel wezen, sober zijn kleeding. Laat hij zich oefenen in het harden van zijn lichaam. Terugkeeren tot de natuur. Vechten tegen de cultuur. En laat hij zijn verstand gebruiken; goed gebruiken. Laat zijn denken gelouterd worden, zoodat hij leert inzien, dat alle bevrediging van verschillende begeerten, die met den dag vermenigvuldigen, waardeloos is. Deugd alleen heeft levenswaarde.

Heeft de schilder hem goed begrepen?

Heeft hij daarom dien man met den knollenwagen ook op het doek gebracht? En dien knaap met zijn boekenpak, waaruit hij de echte wijsheid kan halen? En dien ander, die stukjes brood voert aan die honden? Hooren de dieren daar niet bij, bij dat „natuurleven,” dat Diogenes predikt?

Overigens is het hier alles oud-Hollandsch. Dat zie je wel aan de costuums. Aan de breedgerande hoeden, de mantels en de halskragen, de lage schoenen met

strikken, de hozen met sporen, de lange rokken van kleine meisjes.

Het is de tijd van worstelen en overwinnen, waarin Diogenes verschijnt. De tijd van welvaart, van fortuin. De Republiek had haar symbool in den leeuw met pijlenbundel en zwaard. En de leeuw bewaakte den Hollandschen tuin tegen elken indringer.

De tijd, waarin de vloten uitzelden en de vlag van Holland „werd begroet als de meesteres der zee.”

De tijd van weelde, met en na de Compagnie-ondernemingen. Straks sluit Spanje vrede, en wel dreigen en komen nieuwe oorlogen, maar de gedenkpenning van Jan de Witt constateerde de beslissende stem der Republiek in het politieke leven van Europa.

En in deze wereld van roem en geld, van genot en overvloed verschijnt nu de armoelijder van Athene en hij zoekt zijn mensch, maar hij zoekt vergeefs in de schaduwen van de St. Bavo.

Wil de schilder waarschuwen, vermanen met de schilderij? Wil hij zeggen, dat men toch de stoffelijke waarden niet zal overschatten? Wil hij soberheid aanprijzen? Er aan herinneren, dat een arm deugdzaam mensch meer beteekent in het leven dan een rijke, die zich onafhankelijk waant door de macht van zijn goud? Ik weet niet, wat hij wil. Maar als dit zijn bedoeling is, dan is de vondst, hoe vernuftig ook, maar van betrekkelijke waarde. Want de cynicus Diogenes, die den waren mensch althans te benaderen tracht, is de eenzijdigheid in vleesch en bloed. Jawel, er was in Athene geweest een oververzadigd cultuurleven. Weelde is de moeder van zedenbederf. Ze was het in de Oudheid, ze was het bij ons in en na den Bloeitijd, en ze blijft het. En rijkdom brengt geen wezenlijk geluk en kan leiden tot uitpattingen, en allerlei genot maakt den mensch tenslotte ontevreden en loom en moe — levensmoe zelfs.

Maar dit is dan de levensontaarding en behoort niet tot het wezen der cultuur, die immers vrucht is van stoeren arbeid, van ijver en talent, van talent vooral, waarmee God den mensch sieren wil, opdat hij het zou aanwenden tot Zijn eer en er ook een zegen door zou wezen voor anderen.

Diogenes bepaalde wat waarde had voor het leven en wat niet. Het natuurlijke, het zuiver natuurlijke, beteekende iets voor hem; de rest was inbeelding. Schijn. En het leven moest wezen de strijd tegen den schijn. En tot dien schijn behoorde allerlei zede en gewoonte, waarmee de cynische wijsgeer spotte. Vrij moest de mensch zijn — innerlijk vrij. Onafhankelijk — niet door geld en goed, niet door eenig stoffelijk bezit, maar doordat hij als levenswijsheid aanvaardde het geloof in de soberheid.

Er was een noodlot, dat dreigde, dat dwarsboomde — en de mensch moest zich wapenen tegen dat noodlot, moest het trotseeren.

Alle bezit moest hem waardeloos wezen, dan kon immers niemand of niets hem armer maken. Wie zou Diogenes kunnen plagen, waarin zou men hem kunnen treffen!

De zoon van den rijken bankier had de armoede vrijwillig aanvaard. Hij droeg één kleed — at wat knollen en uien — dronk slechts water — hardde zich tegen hitte en kou. Hij stoorde zich aan geen mode of gewoonte — lachte om iedereen, die zich ergerde aan zijn leefwijze — wierp alle belemmering der vrijheid af — bekommerde zich niet om leven of dood — ging in tegen de publieke opinie omtrent de eenvoudigste dingen — vertrad de wetten van het gewoon

*) Verleden jaar schreef onze medewerker K. ter Beeke bij dezelfde plaat, welke we thans nogmaals plaatsen, omdat de schrijver van dit artikel, zonder dat wij het wisten, geïnspireerd werd door de afbeelding, welke hij in een museum zag en ons toezond. 't Is wel eens eigenaardig om de artikelen van vroeger en nu, over hetzelfde onderwerp, met elkander te vergelijken. Hoe geheel verschillend is de indruk, die éénzelfde voorstelling op twee schrijvers maakt! [Red.]

Naar een schilderij van C. B. van Everdingen

menschelijk fatsoen en was onverschillig omtrent bloedverwanten en vrienden, die ook niets wezenlijks voor hem waren. Hij was verheven boven de smart, boven elken vorm van levensleed.

Armoë maakte hem innerlijk rijk. Ontbering bracht de vrijheid. Alle verlangens werden gesmoord.

Geestelijke verwijdering van al wat mensch heette — behalve misschien van *zijn*, mensch dien hij niet vinden kon, deed naderen tot het dier, een meer zuiver natuurwezen.

Diogenes zoekt naar den gelukkige.

Maar eigenlijk zoekt hij naar het geluk.

Daar leeft in het hart van dezen Heidenschen wijsgeer een heimwee naar het verloren Paradijs.

Er is een vraag in zijn ziel: Hoe word ik gelukkig? Hij voelt de behoefte aan vrede en blijheid. Hij tart allen tegenspoed, zelfs den dood, maar het is juist de dood in allerlei vorm, dien hij vreest. Hij tracht zich tegen hem te wapenen met gevoelloosheid. Diogenes zoekt. En die menschen in Athene zoeken ook. En die Haarlemmers zoeken mee. En ze zoeken allemaal hetzelfde, al is er maar één, die met cynischen angst zijn lantaarn draagt.

Heeft de schilder het verstaan?

En lachen ze hem daarom niet uit, die menschen van de zeventiende eeuw? Die zelf zoeken....

Achter het tooneel staat de Bavo-kerk in de verheven schoonheid van haar bouw. Met haar boogramen, haar spitsjes, haar toren, haar kruisen.

En onder haar gewelven spreken stemmen van geslacht tot geslacht. En de menschen-zoekers hooren er naar.

Komt allen tot Mij.... Ik zal u rust geven.

Zoekt... en gij zult vinden.

Die Mij vindt, vindt het Leven.

A. L. v. H.

KLANKEN UIT DE ZENDINGSWERELD

DE BLINDEN IN JAPAN.

ER ZIJN IN JAPAN ONGEVEER 80.000 BLINDEN. HOEWEL zij vroeger wel eenigermate geholpen werden, werd de eerste school voor blinden in 1875 door zendingen geopend; heden zijn er 86, waarvan 8 Zendingsscholen. De Bijbel is reeds in Braille-schrift overgebracht, in 34 deelen. Er is een week- en een maandblad, uitgegeven door en voor blinden. Eén van hen, K. Mori, was onderwijzer aan een Gouvernements middelbare school, toen hij zijn gezicht verloor, en daardoor zijn betrekking. Zijn Christelijk geloof stelde hem in staat, deze zware beproeving te aanvaarden als een Goddelijke roeping om anderen te helpen, en hij stichtte een school voor blinden. Het Christendom heeft de onverzorgde, hopeloze blinden veranderd in goed opgeleide, nuttige en ondernemende burgers. E. VAN BOETZELAER V. D. V. D. HOOP V. SL.

TER BEVORDERING VAN BIJBELKENNIS

Hoeksteen

De steen, dien de bouwlieden verworpen hebben, deze is geworden tot een hoofd des hoeks. Matth. 21 : 42.

IN DE BERGSTREKEN VAN PALESTINA WORDT BIJ den bouw van huisjes voornamelijk gebruik gemaakt van de kalksteen, waaruit de gebergten bestaan.

Die kalksteenen worden in brokken van ongelijke grootte uit de bergen gespleten.

De grootste stukken worden gebruikt als hoeksteenen; zij worden geplaatst op de vier hoeken van het fundament, en dragen een groot deel van den bouw. Van oude tijden af heeft men al zulke hoeksteenen gebruikt. En dat waren geen kleine.

Bij de opgravingen te Megiddo heeft men er een gevonden van niet minder dan 2 M. lengte.

In de fundamenten van den tempel van Salomo vond men steenen met een lengte van 4 tot 5 M.; (men zie 1 Kon. 7 : 10.) in dien van Herodes heeft men zelfs steenen gebruikt van 7 M. lengte.

Men make zich dus van die hoeksteenen geen te geringe voorstelling. s.

TEUNTJE

„ER ZIT NIETS BIJ,” ZEGT DE JONDERwijzeres uit de vorige klas. „n Goed kind, maar daarmee is ook alles gezegd. Langzaam met leeren, ietwat droomerig.”

Ik moet 't haar toegeven. Teuntje is niet direct wat je noemt, vlug, noch levenslustig. Voorloopig ontdek ik alleen negatieve eigenschappen, niet dit en niet dat.

De geschiedenis van de jeugd van den Heere Jezus. Er is niet veel van te zeggen. De Bijbel onthoudt zich van elke bijzonderheid.

Maar het „En Jezus nam toe in wijsheid en in grootte en in genade bij God en de menschen” geeft aanleiding tot een zeer ernstige Bijbelsche geschiedenisles.

En als ik na de Bijbellen laat zingen: „Ik wensch te zijn als Jezus, zoo vriendelijk en zoo goed,” zie ik Teuntjes gezicht, zéér ontroerd, en bij het: „Ach Heiland, wil mij helpen, En maak mij, zooals Gij,” vouwt ze plotseling de handen samen en sluit de oogen.

Dien morgen heeft Elze ondragelijke kiespijn. Als ik gezien heb, hoe slecht die kies is, geef ik haar den raad, 's middags naar den tandarts te gaan, om hem te laten trekken. Maar dit kan onmogelijk, ze heeft het Tante gevraagd, maar die heeft geen tijd; 't is waschdag en ze zou niet weten, hoe ze met haar werk klaar kwam, als ze er vanmiddag uit moest. Else is namelijk een Weensch meisje en is al jaren bij haar tante.

Ja, dat is erg jammer, ik kan toch ook de school niet verzuimen, om met haar mee te gaan. En ik weet niemand anders.

Maar 't is haast onmenschelijk, 't kind te laten loopen met die onnoodige pijn.

'k Heb er zorg van, als ik om twaalf uur naar huis ga, maar ik weet er niets op te vinden.

's Middags zijn nòch Teuntje, nòch Elze aanwezig. Maar om half drie glipt Teuntje stilletjes binnen. Vreeselijk benauwd voor straf, komt ze naar me toe.

„Juffrouw, ik heb 't me moe gevraagd en hier is een briefje van moe, en ik mocht, en toen ben ik met Else naar de tandmeester geweest. Want ze wist den weg niet en je kan iemand, die kiespijn heeft en huilt, niet alléén laten gaan.” Ze pleit verder: „Ze had zoo'n érge pijn, juffrouw, en ze huilde zoo en toen moest ik toch meegaan.”

Onwillekeurig neem ik Teuntje eens op; ze is acht jaar, een wel iet of wat eigenaardig geleide voor iemand, die naar den tandarts gaat. Maar ik zeg van harte: „Dat is flink van je, hoor. Natuurlijk kon ze niet alleen gaan. En is de kies er nu uit?”

„Ja, juffrouw, maar 't bloedde zoo vreeslijk erg en daarom heb ik haar eerst maar thuisgebracht.”

Wel, ik vind 't allemaal kranig van dat kindje, waar schijnbaar niets bijzit.

En met een zucht van verlichting, dat ze geeneens straf krijgt voor haar laat komen, gaat Teuntje zitten.

Teuntje, waar heeft je bange zieltje den moed vandaan gehaald, om mee te gaan?

En plotseling zie ik het ontroerde gezichtje en de gevouwen handjes: „Ach Heiland, wil mij helpen, En maak mij, zooals Gij.”

A. M. EMOUS